

Bilaga

Revisionsberättelse

Kommunalförbundet Storstockholms
brandförsvär

Revisorerna i Storstockholms brandförvarsförbund

Till: Fullmäktige i respektive medlemskommun:

Danderyds kommun

Täby kommun

Lidingö stad

Vallentuna kommun

Solna stad

Vaxholms kommun

Stockholms stad

Värmdö kommun

Sundbybergs stad

Österåkers kommun

Revisionsberättelse för år 2016

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i Storstockholms brandförsvaret (organisationsnummer 222000 – 0356).

Direktionen ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper och pröva om verksamheten bedrivits enligt de uppdrag, mål och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet, förbundsordningen och revisionsreglementet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Vår granskning visar att årsredovisningen är upprättad i enlighet med kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Vi bedömer sammantaget att direktionen i Storstockholms brandförsvaret i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

MS
US

Vi bedömer att direktionens interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi bedömer att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som direktionen uppställt, i allt väsentligt.

Vi tillstyrker att respektive fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för direktionens ledamöter samt de enskilda ledamöterna i densamma.

Stockholm den 17 mars 2017



Leo Smidhammar



Per Stockhaus



HansErik Salomonsson

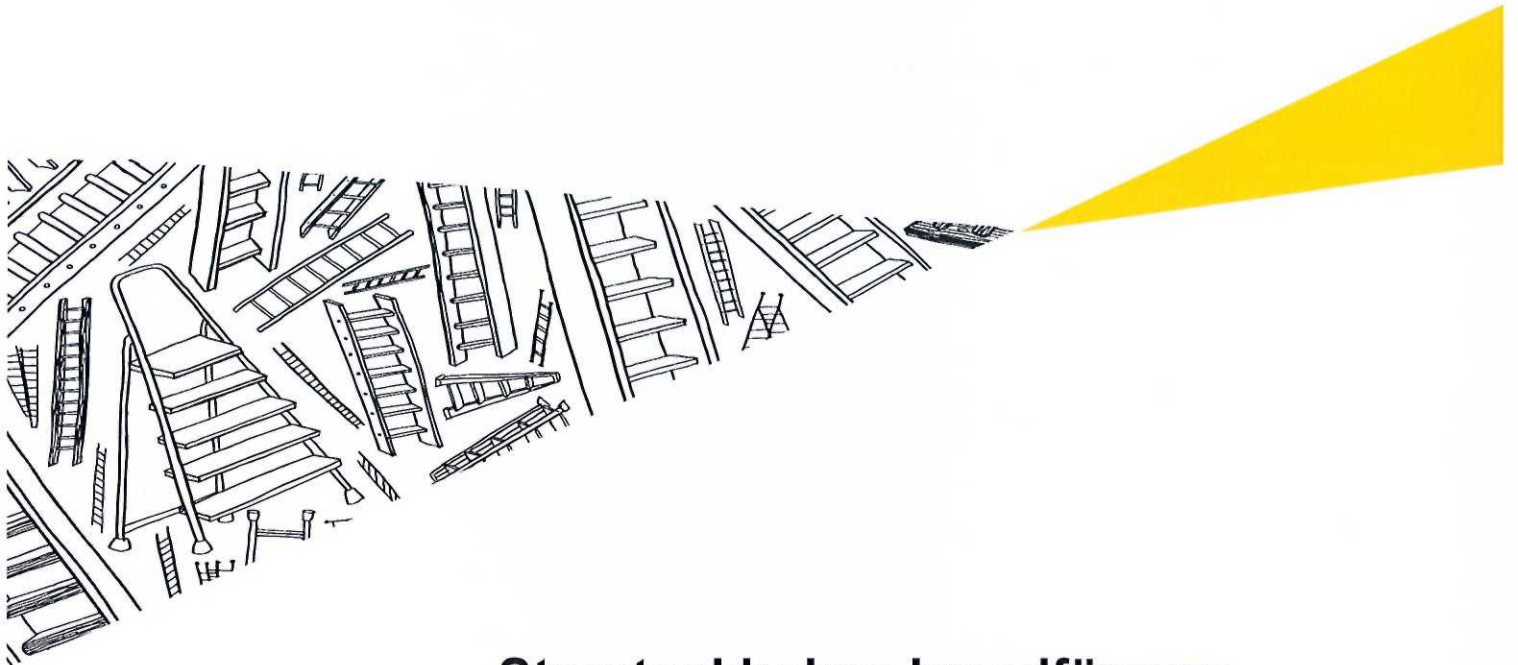


Peter Frej

Bilagor:

Till revisionsberättelsen hör bilagorna:

De sakkunnigas rapporter (nr 1-3)



Storstockholms brandförsvär

Granskning av årsbokslut och
årsredovisning 2016

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1. Granskningens omfattning	3
2. Förbundets ledning och styrning	3
3. Väsentliga händelser under år 2016.....	3
4. Förbundets ekonomiska resultat och ställning	4
4.1. Förbundets resultat 2016	4
4.2. Balansräkning.....	5
4.3. Finansiell ställning.....	6
5. Förbundets årsredovisning.....	7
5.1. Förvaltningsberättelsen	8
5.2. Resultaträkning, balansräkning notförteckning	9
6. Administrativ intern kontroll.....	9
7. Resor och representation.....	9
8. Bokslutsprocess 2016.....	10
9. Sammanfattande slutsatser av årets revision.....	10

1. Inledning

På uppdrag av Storstockholms brandförsvars förtroendevalda revisorer har EY granskat förbundets årsredovisning per 31 december 2016. Revisionen har utförts i enlighet med kommunallagen, kommunala redovisningslagen samt god revisionssed i Sverige.

Syftet med denna rapport är främst att ge förbundets förtroendevalda revisorer information om årsbokslutet 2016, samt att redovisa de väsentligaste noteringarna som framkommit vid granskningen av bokslutet och årsredovisningen. Alla belopp är angivna i miljoner kronor (mkr) om inte annat anges.

1.1. Granskningens omfattning

Granskningen av årsredovisningen har omfattat följande delar:

- Förvaltningsberättelse
- Resultaträkning
- Balansräkning
- Finansieringsanalys
- Notförteckning

Granskningen av årsredovisningen och bokslutet har inriktats mot väsentliga poster och avvikelser samt omfattar också bedömningar av förbundets ekonomiska ställning och utveckling.

Under året har revisionen haft ett flertal möten med företrädare för förbundets ledning i syfte att informera oss om väsentliga händelser, transaktioner och beslut.

2. Förbundets ledning och styrning

Från och med 2013 övergick förbundet till att ledas av en direktion istället för ett förbundsfullmäktige och en förbundsstyrelse som tidigare. Direktionen har under året bestått av elva ledamöter samt ersättare som sammanträtt fem gånger under året. I samband med våra granskningar under året har vi tagit del av styresprotokoll samt övriga väsentliga styrdokument med avseende på år 2016. Det noteras att förbundet har haft en fastställd plan för intern kontroll som tillämpats under året.

3. Väsentliga händelser under år 2016

År 2016 är Storstockholms brandförsvars åttonde verksamhetsår.

I årsredovisningen finns en redogörelse för viktiga ärenden och händelser som påverkat förbundets verksamhet under året. Statistik av olika slag presenteras på ett överskådligt och tydligt sätt.

4. Förbundets ekonomiska resultat och ställning

4.1. Förbundets resultat 2016

Nedanstående tabell sammanfattar förbundets resultat och utfall i jämförelse mot föregående år.

Mkr	Utfall 2015	Budget 2016	Utfall 2016
Medlemsavgifter	525,3	563,8	563,8
Automatalarm inkl. abonnemang	40,4	35,7	43
Övriga intäkter	45	38,4	42,7
Finansiella intäkter	0,1	0,8	1,8
Summa intäkter	610,8	638,7	651,3
Personalkostnader	428,2	457,9	430,6
Hyreskostnader	33,4	34,7	32,9
Övriga kostnader	108,2	119,8	127,9
Avskrivningar	19,1	17,5	16
Finansiella kostnader	8,3	8,8	6,3
Summa kostnader	597,2	638,7	613,7
Resultat	13,6	-	37,6

Intäkter:

Förbundets verksamhetsintäkter för 2016 uppgår till 85,7 mkr och överstiger budget med 11,6 mkr, vilket bland annat förklaras av ökade intäkter för automatalarm. I jämförelse med föregående år har intäkterna ökat med 10 mkr, vilket förklaras av ökade medlemsintäkter samt ökade intäkter för automatalarm. Medlemsbidragen uppgick till 563,8 mkr, vilket är en ökning om 38,5 mkr jämfört med år 2015 och är i enlighet med gällande budget.

Kostnader:

Förbundets totala verksamhetskostnader understiger budget med ca 25,2 mkr. De totala personalkostnaderna uppgår till 430,6 mkr och understiger budget med 27,3 mkr. Avvikelsen från budgeten av personalkostnader förklaras främst av att man budgeterat på antal anställda och inte årsarbetskraften, samt fortfarande har en del tjänster vakanta. Man budgeterade även för fler sommarvikarier än vad man sedan anställde. Att budgeterade personalkostnader har byggts av antal anställda och inte årsarbetskraften anses ha varit en bidragande orsak till förbundet under flera år underskridit budgeterade personalkostnader.

Övriga verksamhetskostnader uppgår till 161 mkr och överstiger budget med 6,3 mkr. Jämfört med föregående år har övriga verksamhetskostnader ökat med ca 22 mkr. Detta beror bland annat på oförutsedda händelser under hösten så som sanering av förbjudet avfall samt sanering av mögel. Dessutom har förbundet gjort vissa satsningar som att köpa in ett extra larmstall till alla brandmän.

Avskrivningskostnaderna för 2016 uppgår till 16 mkr, vilket är 1,5 mkr lägre än vad som budgeterats. Minskningen beror huvudsakligen på att förbundet anskaffat enligt budget men anläggningarna har ankommit under slutet av året och därmed har ännu inga avskrivningar gjorts.

Pensioner:

Förbundets pensionskostnader uppgår i bokslutet till 42,4 mkr (56,4), vilket redovisats i enlighet med underlag från KPA. Förbundet har inte gjort någon justering avseende genomsnittlig pensionsålder under år 2016. Vi har liksom tidigare i vår granskning noterat att KPA's beräkningar av förbundets pensionsåtaganden bygger på en genomsnittlig pensionsålder uppgående till 59,9 år för brandmän som omfattas av avtal med rätt att gå i pension vid 58 års ålder. Enligt uppgift från förbundet ligger den genomsnittliga pensionsåldern någonstans runt 59,6-59,7 och man har för avsikt att utvärdera huruvida beräkningsgrunden bör sänkas eller ej under kommande år.

Bedömning:

Vid vår granskning har vi stickprovsvis stämt av väsentliga intäkts- och kostnads poster mot verifierande underlag samt utfört egna kontrollberäkningar. Vid granskningen har vi identifierat flertalet felkonteringar mellan olika konton samt ändrade konterings principer mellan 2015 och 2016, detta har korrigerats och uppgår inte till några väsentliga belopp eller påverkar årsredovisningen i slutlig version. Dock påverkar det den interna uppföljningen varför det är viktigt att konteringen sker på ett korrekt vis och jämförbart mellan åren. Balans- och resultaträkningar ger dock en, i allt väsentligt, rättvisande bild av förbundets ekonomiska ställning per den 31 december 2016.

Vår bedömning är att det redovisade resultatet för år 2016, i allt väsentligt, ger en rättvisande bild av verksamheten för 2016.

4.2. Balansräkning

Balansräkningen har granskats utifrån följsamhet till lag om kommunal redovisning, givna rekommendationer från rådet för kommunal redovisning samt i övrigt i enlighet med god redovisningssed. Avstämning har utförts av att balansposter överensstämmer mot bokslutsdokumentation och underliggande bilagor. Genom stickprov samt avstämning mot sidoordnade system har kontroll gjorts av att posterna värderats samt periodiserats på ett korrekt sätt.

Materiella anläggningstillgångar

Årets investeringar uppgår till 27 mkr (20 mkr), vilket utgör 100 procent av årets totala investeringsbudget¹. Merparten av investeringarna är hänförliga till investeringar i nya höjdfordon, ledningsbilar samt räddningsfordon.

¹ Årets investeringsbudget uppgår till 26,8 mkr.

Vi har kontrollerat att redovisningen enligt huvudboken överensstämmer med förbundets anläggningsregister. Stickprovsvis granskning har genomförts av periodens investeringar mot verifierande underlag och avskrivningar har stickprovsvis kontrollberäknats. Granskningen som utförts med avseende på rörelse- och balansgillhet har inte föranlett några anmärkningar.

Övriga kortfristiga fordringar

Övriga kortfristiga fordringar utgörs av kundfordringar, interimfordringar, övriga kortfristiga fordringar samt kortfristiga placeringar. De kortsiktiga placeringarna har uppkommit under 2016 och beror på att man valt att placera 500 mkr på skattekontot i avvaktan på att upphandling och placeringsförvaltare genomförs. Anledningen till att man valt att placera på skattekontot istället för på banken är att man får en bättre avkastning där än på bankkontot.

Kassa och bank

Kassa och banktillgodohavanden uppgår till 159 mkr i vilket innebär en minskning med 495 mkr mot årsbokslutet 2015. Minskningen förklaras av motsvarande ökning på skattekontot enligt ovan. Vi har stämt av redovisade saldon mot engagemangsbesked. Inga differenser har noterats.

Avsättningar

Avsättningar utgörs i huvudsak av förbundets pensionsåtaganden. Vi har stämt av redovisade belopp mot beräkningsunderlag och prognos från KPA. Vi har i vår granskning noterat att KPA's beräkningar av förbundets pensionsåtaganden bygger på en genomsnittlig pensionsålder uppgående till 59,9 år för brandmän som omfattas av avtal med rätt att gå i pension vid 58 års ålder. Enligt uppgift från förbundet ligger den genomsnittliga pensionsåldern någonstans runt 59,6-59,7 och man har för avsikt att utvärdera huruvida beräkningsgrunden bör sänkas eller ej. Detta är inget som har gjorts under året och uppföljning kommer att ske under 2017.

Kortfristiga skulder

De kortfristiga skulderna uppgår till 264 mkr per 31 december och utgörs främst av leverantörsskulder, interimsskulder, övriga kortfristiga skulder samt semesterlöne- och övertidsskuld. Vi har utfört avstämningar mellan huvudboken och verifierande underlag hämtade från försystem till ekonomisystemet. Inga väsentliga avvikelser eller differenser har iakttagits. Dessa har totalt minskat med 10 mkr sedan december föregående år och beror främst på att man föregående år hade en skuld för återbetalning av medlemsavgifter om 30 mkr. Utöver denna minskning har leverantörsskulder och förutbetalda hyresintäkter ökat mot föregående år, vilket beror på att man erhållit stora fakturor på investeringar i slutet av december 2016.

4.3. Finansiell ställning

Ett vedertaget nyckeltal för att bedöma det ekonomiska läget i en kommunal verksamhet är nettokostnader i relation till intäkter. Överstiger nyckeltalet 100 procent måste den löpande verksamheten täckas på annat sätt än genom verksamhetsintäkter, exempelvis genom ett finansiellt nettoöverskott eller försäljning av tillgångar. För Storstockholms brandförsvaret har nyckeltalet överstigit 100 procent under de flesta åren sedan storförbundet bildades. För år 2016 uppgår nettokostnadernas andel av intäkterna till 93,5 (92,7) procent. Förbättringen mot

tidigare år indikerar att förbundet uppnått en bättre balans mellan bedriven verksamhet och finansiella ramar än vad som varit fallet tidigare. Dock är andelen något sämre jämfört med föregående år som konsekvens av högre nettokostnader under året.

Soliditet:

I nedanstående tabell redovisas några av de finansiella nyckel tal som förbundet själv använder i sin styrning och uppföljning av verksamheten.

Ekonomisk analys %	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Soliditet ³⁾	15,6	11,7	10,8	7,1	4,0	4,1
Kassalikviditet ⁴⁾	269	286	256	263	216	192
Självfinansieringsgrad ⁵⁾	197	138	281	253	136	209

3) Eget kapital i förhållande till totalt kapital

4) (Kortfristiga fordringar+kortfristiga placeringar+kassa och bank)/kortfristiga skulder

5) Justerat resultat (minus avskrivningar & jämförelsestörande poster) i förhållandet till investeringsvolym

Förbundets soliditet, exklusive ansvarsförbindelsen för pensioner, uppgår i årsbokslutet till 15,6 procent, vilket således utgör en förbättring i jämförelse med föregående år. Ökningen förklaras av ett förbättrat resultat, vilket är en konsekvens av ökade intäkter samt lägre personalkostnader än budgeterat. Kassalikviditeten är fortsatt god, men har minskat något i jämförelse med föregående år.

Investeringar:

Mnkr	2016	2015	2014	2013	2012
Fordon och material	26,4	23,2	18,5	28,5	19,4
Byggnader och anläggningar	0,1	0,6	0,9	1,6	1,9
IT	0,6	0	2,8	1,7	0,0
Summa investeringar	27,1	23,8	22,2	31,8	21,3

Årets investeringar uppgår till totalt till 27,1 mkr och avser i huvudsak räddningsfordon. Årets faktiska investeringar ligger i nivå med årets investeringsbudget.

Vår granskning har omfattat avstämning av verifierande underlag. Inga avvikelser har identifierats.

5. Förbundets årsredovisning

Vi har granskat förbundets årsredovisning för verksamhetsåret 2016. I granskningen har vi beaktat att god redovisningssed för kommuner/kommunalförbund i allt väsentligt har efterföljts av förbundet. Årsredovisningen inleds med beskrivande avsnitt om förbundets verksamhet under året med inriktning på bland annat direktionens arbete samt uppföljning av handlingsprogram 2016-2019. Därefter följer

den formella förvaltningsberättelsen med beskrivningar av bland annat uppföljning av mål och uppdrag, miljöarbete, kompetensförsörjning, ekonomiska rapporter samt intern kontroll.

5.1. Förvaltningsberättelsen

I förvaltningsberättelsens inledande delar redogörs det för den verksamhet som bedrivits under året, med utgångspunkt från de 6 uppdrag (mål) som gällt för 2016. Uppdragen analyseras och utvärderas på ett kortfattat sätt. Nyckeltal och volymer presenteras. Ett särskilt avsnitt beskriver förbundets arbete med utförda tilläggstjänster.

Av förbundets egen analys framgår att måluppfyllelsen varit relativt god för verksamhetsåret 2016 inom de flesta uppdragsområden. Redogörelse för respektive mål sker i tabellform, vilket bedöms ge en överskådlig, om än kortfattad, bild av verksamheten.

I efterföljande avsnitt beskrivs förbundets miljöarbete, en redogörelse för informationer och andra aktiviteter riktat mot allmänhet och media. Väsentliga aktiviteter inom personalområdet redovisas i avsnittet kompetensförsörjning.

Årsredovisningens avslutade avsnitt avser ekonomisk redovisning samt kortfattat arbetet med intern kontroll.

Enligt kommunallagen ska kommuner (och kommunala förbund) uppnå en ekonomi i balans varje år. Av den kommunala redovisningslagens fjärde kapitel framgår att förvaltningsberättelsen ska omfatta en avstämning av det så kallade balanskravet. Redovisade negativa resultat måste återställas inom tre år. Av nedanstående tabell framgår förbundets balanskravsavstämningar för de tre senaste åren.

(mnkr)	2016	2015	2014	2013
Årets resultat enligt resultaträkningen	37,6	13,7	36,8	24,3
– Avgår: samtliga realisationsvinster	-1,0	-1,4	0,0	-1,6
Synnerliga skäl				
– Tillägg: förändring diskonteringsränta pensioner	0	0,0	0,0	27,6
Årets balanskravsresultat	36,6	12,3	36,8	50,3

Balanskravet skiljer sig åt mot redovisat resultat i form av att realisationsresultat och eventuella synnerliga skäl avräknas från det redovisade resultatet. Vår bedömning är att förbundets avstämning av balanskravet ligger i linje med kommunallagens krav och intentioner.

I efterföljande avsnitt av årsredovisningen analyseras det ekonomiska resultatet för året med beskrivningar av intäkter, kostnader, finansiella poster etc.

Vår bedömning:

Förvaltningsberättelsen bedöms ge en rättvisande bild av väsentliga händelser under verksamhetsåret 2016. Beskrivning och analys av måluppfyllelse bedömer vi vara tillräcklig. Analysen av årets resultat kan med fördel utvecklas ytterligare inför kommande år, särskilt med avseende på analysen rörande utfall mot budget.

5.2. Resultaträkning, balansräkning notförteckning

Vi har stämt av att redovisad resultat- och balansräkning samt tillhörande notinformation är i överensstämmelse med huvudboken enligt ekonomisystemet samt med verifierade underlag. Vår bedömning är att resultat- och balansräkningar, kassaflödesanalys samt notinformation, i allt väsentligt, är uppställda i enlighet med kommunala redovisningslagen och ger en rättvisande bild per 31 december 2016.

Det noteras att förbundet har en betydande positiv likviditet. Med anledning av detta beslutade direktionen den 7 mars att fastställa en placeringspolicy. I samband med granskningen av årsredovisningen 2016 har förbundet initierat en upphandling av extern kapitalförvaltning, vilken beräknas vara klar under 2017.

6. Administrativ intern kontroll

Vår granskning av förbundets administrativa interna kontroller har omfattat följande processer:

- ✓ Löneprocessen
- ✓ Hantering av leverantörsfakturor
- ✓ Ledningsnära kostnader

Revisionen har noterat att en person under året fått lön i fem månader trots att personen varit tjänstledig (150 750 kr brutto totalt). Detta har upptäckts och personen i fråga har enligt uppgift återbetalat allt. Förbundet har efter detta infört nya rutiner för att försöka förhindra liknande händelser i framtiden, vilket ligger i linje med rekommendationer som revisionen tidigare lämnat.ok

Vår övergripande bedömning är att förbundet har en "tillräcklig" struktur för intern kontroll. För att stärka den interna kontrollen ytterligare rekommenderas förbundet att:

- ✓ Förbundet rekommenderas att införa uppföljande kontroll av att chefer genomfört kontroll och attest av lönegrundande data inför löneutbetalningar.
- ✓ Utbetalningsfil rörande löner till bank bör attesteras av SSBF
- ✓ Kontroll av loggar avseende leverantörsregister bör implementeras.
- ✓ Förbundet bör säkerställa att endast personer inom förbundet, eller dess direktion har möjlighet att attestera kostnader.

7. Resor och representation

Granskning har skett av resor och representationskostnader, med fokus på underlag och huruvida kostnaden är rörelsegill. Granskningen har inte föranlett någon anmärkning avseende huruvida kostnaden är rörelsegill eller ej, dock har det vid granskningstillfället ej funnits efterfrågade underlag i anslutning till fakturan. Vi har erhållit samtliga underlag i efterhand, dock är en del även upprättade i efterhand.

Tre fakturor i vår stickprovsgranskning är attesterad av samma person som själv deltagit i kostnaden.

Ett antal av kostnaderna var även felkonterade, något som kan komma att påverka exempelvis redovisning av förmåner för de anställda till skatteverket.

Vi rekommenderar organisationen att införa en rutin som säkerställer att samtliga underlag upprättas innan kostnaden uppstår samt finns i anslutning till fakturan, säkerställer att konteringen blir rätt samt att deltagare i representation ej attesterar fakturan själv.

8. Bokslutsprocess 2016

Vår bedömning är att förbundets bokslutsdokumentation håller en tillräcklig kvalitet samt överlämnats i tid till revisionen. Dock är det vår uppfattning även i år att den tidplan som gällt för granskningen av årsredovisningen varit alltför snäv. Förbundet bör således skapa förutsättningar för en mer ändamålsenlig tidplan när det gäller revisionens granskning av årsredovisningen inför kommande år.

9. Sammanfattande slutsatser av årets revision

Vår bedömning är att förbundets årsredovisning, i allt väsentligt, ger en rättvisande bild av resultat och ställning per den 31 december 2016 för Storstockholms brandförsvarsförbund.

Stockholm den 15 februari 2017

Johan Perols
Certifierad kommunal revisor

Mikael Sjölander
Auktoriserad revisor
Certifierad kommunal revisor